

F.M.
DOSTOIEVSKI
Oameni sărmani

Traducere din limba rusă și note
de Livia Cotorcea

POLIROM
2016

F.M. Dostoevski, *Bednie liudi*

© 2014, 2016 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin retele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvîrșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezentă o încâlcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Vladimir Makovski (1846-1920), *Azilul de noapte*, 1889

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
DOSTOEVSKII, FEDOR MIHAIOVICH

Oameni sărmani / F.M. Dostoevski; trad. din lb. rusă
și note de Livia Cotorcea. – Iași : Polirom, 2016

ISBN print: 978-973-46-1907-8

ISBN eBook: 978-973-46-4874-0

ISBN PDF: 978-973-46-4875-7

I. Cotorcea, Livia (trad.)

821.161.1-31=135.1

Printed in ROMANIA

Cît vă sunt de recunoscătoare pentru plimbarea de ieri în insule, Makar Alexeevici! Ce proaspăt e totul, ce bine e acolo, cîtă verdeată! Iar eu nu mai văzusem de mult verdeată; cînd eram bolnavă, mi se părea că trebuie să mor și că voi muri negreșit; gîndiți-vă ce-am putut simți eu ieri, ce-am trăit! Nu vă supărăti pe mine că ieri am fost atît de tristă; mă simteam foarte bine și usoară, dar nu știu de ce în cele mai senine clipe ale mele mă cuprinde tristețea. Și nu luați în seamă că am plîns; singură nu știu de ce tot plîng. Simt totul dureros de acut; impresiile mele sunt bolnăvicioase. Cerul fără nori, palid, apusul de soare, liniștea serii, pe toate acestea – nu știu de ce – eram predispusă să le percep chinuitor, greu, aşa că inima s-a revârsat de preaplinul ei și sufletul a fost înselat de lacrimi. Dar de ce vă scriu eu toate acestea? Totul i se arată inimii mele cu greu, iar să povestesc e și mai greu. Dar poate că dumneavoastră mă veți înțelege. Tristețea mă apasă, dar în aceeași timp îmi vine și să rîd. Ce bun sunteți, Makar Alexeevici! Ieri m-ați privit în ochi ca să citiți în ei ce simt și atî fost încîntat de admirația mea. Un tufiș cît de mic, o alee, un fir de apă, la toate erați atent; stăteați înaintea mea bucuros și priveați în ochii mei de parcă-mi arătați propriile domenii. Iar asta dovedește că aveți o inimă bună,

Makar Alexeevici. Pentru asta vă și iubesc. Rămineți cu bine. Astăzi sunt bolnavă din nou; ieri m-am udat la picioare, aşa că acum bolim amîndoi. Nu mă uitați, treceți mai des pe la mine.

A dumneavoastră,
V.D.

12 iunie

Scumpa mea Varvara Alexeevna!

Am crezut, măicuță, că o să-mi vorbești despre toate cele de ieri în versuri frumoase, dar nu a ieșit decât o pagină simplă. Spun asta pentru că, deși mi-ai scris puțin, doar o foaie de hîrtie, ai făcut-o cu tandrețe și cu o rară frumusețe. Și natura, și diferite tablouri cîmpenești, și tot ce ai spus despre sentimente, într-un cuvînt, toate au fost descrise minunat. Eu însă nu am talent. Chiar de-aș scrie și zece pagini, nu iese nimic, nu descriu nimic. Am încercat. Îmi scrii, draga mea, că sunt un om bun, fără răutate în inimă, incapabil să fac rău aproapelui, un om care înțelege bunătatea lui Dumnezeu revărsată în natură, în sfîrșit, îmi aduci tot felul de laude. Totul este adevărat, măicuță, totul este perfect adevărat; sunt chiar aşa cum spui, știu și eu asta; cum citesc ce scrii, fără voie mi se înduioșează inima, dar

apoi îmi vin tot felul de gînduri apăsătoare. Ascultă-mă, măicuță, o să-ți povestesc ceva, draga mea.

O să-ncep cu faptul că aveam doar șapte-sprezece ani cînd am început să lucrez și uite acuși se-mplinesc treizeci de cînd slujesc. Ei, nimic de zis, am rupt eu destule uniforme; m-am maturizat, am devenit mai deștept, am văzut destui oameni; am trăit, pot spune că am trăit pe lume; într-un rînd, au vrut chiar să mă propună să primesc o medalie. Poate că nu crezi, dar îți spun adevărul adevărat. Dar ce să-i faci, măicuță, s-au găsit atunci oameni răi! Și îți spun, scumpa mea, că deși sunt un om neinsemnat, un om simplu, am o inimă cum nu găsești alta. Și știi, Varenka, ce mi-a făcut omul acela rău? Mi-e și rușine să spun ce-a făcut; te-ntrebi de ce a făcut-o?

Pur și simplu, pentru că eu sunt un om blajin, pentru că sunt prea liniștit și bun la suslet! Nu le semănam, aşa că s-au pus pe capul meu. La-nceput mi s-a spus: „dumneavoastră, Makar Alexeevici, una, alta“, apoi au continuat cu „ce să mai discutăm, mai mult ca sigur e vina lui Makar Alexeevici“. Iar acum au constatat că „asta sigur a făcut-o Makar Alexeevici!“. Uite, măicuță, cum s-a ajuns aici; toate se pun în seama lui Makar Alexeevici; n-au știut decît să-l facă pe Makar Alexeevici de pomină în tot departamentul nostru. Și nu s-au mulțumit că m-au făcut de pomină și am ajuns de

ocără, s-au legat și de cizmele, de uniforma, de figura mea; nu le convine nimic, totul trebuie schimbat! Și asta se repetă de mult timp, în fiecare zi lăsată de la Dumnezeu. M-am obișnuit, pentru că eu mă obișnuiesc cu toate, pentru că sunt un om cuminte, pentru că sunt un om neinsemnat; și totuși, de ce toate acestea? I-am făcut eu vreun rău cuiva? I-am luat eu indemnizația cuiva? Am vorbit eu de rău pe cineva în fața superiorilor? Am cerut eu să fiu recompensat? Am calomniat cumva? E un păcat să te și gîndești la asta, măicuță! N-am făcut nimic din toate acestea. Spune și tu, draga mea, sunt eu în stare de intrigi și de orgolii? Atunci, de ce năpastele astea peste mine, Doamne iartă-mă? Doar tu mă vezi a fi un om destoinic, și doar ești cu mult mai bună decât ei toți la un loc, măicuță. Căci care este cea mai mare calitate de cetățean? Într-o discuție particulară, Evstafi Ivanovici mi-a spus zilele acestea că cea mai mare calitate a unui cetățean este să știe să facă bani. Vorbea în glumă (știu că glumea), dar am învățat că nu trebuie să-i fii nimănui povară, iar eu nu sunt povară pentru nimeni! Îmi cîștig singur bucățica mea de pîline; e adevărat, e o bucată de pîline simplă, uneori și veche, dar cîștigată din munca mea, cînstit și ireproșabil. Ce să-i faci! Știu și singur că nu fac mare lucru cu copiatul meu, totuși mă mindresc cu asta: muncesc, muncesc în sudoarea frunții. Și ce-i cu asta că sunt un copist? Ce, e un păcat să copiez? „Vezi,

nu e decît un copist!“ „E un șoarece de conțopist care stă și copiază!“ Și ce-i necinstit în asta? Scrisul e clar, frumos, ți-e drag să-l privești, iar Excelența Sa e mulțumit, copiez pentru el cele mai importante hîrtii. E drept, n-am stil, știu singur că nu am blestematul ăsta de stil; de aceea nici n-am înaintat în slujbă și tot de aceea, draga mea, îți scriu simplu, fără pretenții, aşa cum îmi dictează inima... Știu și eu bine asta; dar, dacă toți s-ar apuca să scrie, atunci cine ar mai copia? Asta-i întrebarea pe care-o pun și te rog să răspunzi la ea, măicuță. Acum știu bine că sunt necesar, că e nevoie de mine și că nu sunt motive să fiu tulburat de asemenea prostii. Poftim, sunt un șoarece, dacă tot au găsit ei asemănarea asta! Dar șoarecele ăsta e necesar, aduce folos; pe șoarecele acesta se pune bază, șoarecelui ăstuia i se dă o primă, uite cum e șoarecele ăsta! Dar destul despre subiectul acesta, scumpa mea; doar nu despre asta voi am să vorbesc, dar ce vrei, m-am aprins puțin. Totuși, e plăcut ca din timp în timp să-ți dai tu însuți dreptate. Rămîi cu bine, draga mea, puișorul meu, alinarea mea! Am să trec pe la tine, neapărat voi trece, îți fac o vizită, suflețelul meu. Să nu te plăcăsești pînă atunci. Îți aduc o carte. La revedere, Varenka.

Din toată inima,
Makar Devuşkin

Dragă domnule Makar Alexeevici!

Vă scriu în pripă, mă grăbesc, trebuie să termin lucrul la timp. Uitați despre ce este vorba: putem face o achiziție convenabilă. Fedora spune că niște cunoșcuți de-a ei vînd multe lucruri, foarte ieftin: o uniformă complet nouă, lenjerie de corp, o jiletă, o șapcă. Ar fi bine să le cumpărați. Acum nu mai sunteți aşa strîmtorat, aveți niște bani, chiar dumneavoastră spuneți că aveți. Ajunge, nu vă mai zgîrciți, vă rog, doar aveți nevoie de toate acestea. Uitați-vă numai în ce lucruri vechi umblați îmbrăcat. E o rușine! Toate sunt peticite. Nu aveți nimic nou; știu eu foarte bine, deși mă încredințați mereu că aveți. Dumnezeu știe cum de vă descurcați cu toate. Ascultați-mă, cumpărați lucrurile acelea, vă rog. Faceti asta pentru mine; dacă mă iubiți, cumpărați-le.

Mi-ați trimis lenjerie în dar; fiți atent, Makar Alexeevici, o să dați faliment. Ce, e de glumă cît ați cheltuit pentru mine – ați dat o groază de bani! Ah, ce vă mai place să aruncați cu banii! Nu aveam nevoie de asta, totul e de prisos; știu, sunt convinsă că mă iubiți, aşa că nu trebuie să-mi doveți asta cu daruri; iar mie mi-e greu să primesc ceva de la dumneavoastră, știu cît vă costă toate. O dată pentru totdeauna – încetați; auziți? Vă rog, vă implor. Îmi cereți